No. 1134 Zaterdag 16 September 1905. 22ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 15 Sept. 1905.

Koloniale uitzetting der aziatische volken.

De uitslag der worsteling tusschen het reusachtige Rusland en het in verhouding dwergachtige Japan heeft onder de europeesche natiën, zeer begrijpelijk, aanleiding gegeven voor nieuwe, ernstige overweging van de gevolgen, die in de toekomst uit het succes der Japanners voor Europa zouden kunnen voortspruiten. Sedert verscheidene eeuwen hebben de westelijke volken, zich aan de spits der beschaving gesteld, en ondernomen, de afrikaansche en aziatische rassen, wier minderwaardigheid uitgemaakt scheen, aan hun invloed te onderwerpen en onder hun bescherming te nemen. Zij zetten er zich toe, de geheele wereld te koloniseeren.

Thans echter, onder den drang der jongste gebeurtenissen in het verre Oosten, nu zekere aziatische volken, niet tevreden met aan het westersche juk te ontsnappen, ook zijn aangetast door de eerzucht om hun eigen juk aan naburige landen op te leggen, dreigt het evenwicht der wereld zich te verplaatsen. Dat is nog wel pas in wording, maar toch kan het reeds een terugslag van beteekenis hebben op de europeesche politiek.

Een der redacteurs van „Petit Journal" vestigt hierop de aandacht in een alleszins belangrijk artikel.

De geschiedenis leert — zegt hij —, dat de macht van uitzetting der aziatische volken zich in den loop der eeuwen reeds herhaaldelijk heeft getoond. Men denke slechts aan de veroveringen der Arabieren, die van een hoek van Azië uitgegaan, in de middeleeuwen Afrika en Europa overstroomden. Voorts aan de Muzelmannen, die zich op Klein-Azië wierpen, op hun beurt hun heerschappij aan Afrika opdrongen en zegevierend tot in Indië voortrukten, dat op die wijze gevaar liep een groot rijk van den Islam te worden, alvorens een open veld te worden voor den naijver der Europeanen. In oostelijk Azië deden zich al vroeg dezelfde feiten voor. Zelfs reeds vóór de stichting van het Christendom poogde Japan Korea te koloniseeren en China hield niet op Chineezen in de aangrenzende provinciën te loodsen, met het doel om allengs de sfeer van zijn invloed te vergrooten.

Van den anderen kant heeft het rijk der Mongolen, zoo machtig tegen het einde der middeleeuwen, zich nooit binnen zijn natuurlijke grenzen beperkt, maar onophoudelijk getracht, de vreemde volken, van China tot Rusland te overwinnen en in te slikken.

De geschiedenis van Azië verschilt dus van die van Europa. In Europa waren al vrij vroeg duidelijk gevormde Staten, leidende een eigen en onafhankelijk leven en gehouden binnen zekere grenzen.

In Azië daarentegen is dit evenwicht nooit geweest. Beurtelings zijn daar volken opgestaan, die achtereenvolgens hun veroveringswerk wilden verrichten, hun ras en godsdienst over de wereld wilden verspreiden. De zucht, neen, meer dan dat; de behoefte aan uitzetting schijnt dus den Aziaten ingeschapen. Het verval der groote rijken van Azië heeft in de moderne tijden die uitzetting kunnen tegenhouden, maar de trek is gebleven en kan vroeger of later weder tot actie prikkelen.

Die aziatische kolonisatie, in het verleden onder den vorm van politieke overheersching zich doende gelden, heeft thans een anderen vorm gekregen. Alleen een sterk en onafhankelijk volk kan werkelijke koloniën stichten; maar een ras kan ook het verhuizend instinct bezitten en nieuwe landen gaan bevolken, buiten allen politieken invloed om. Dat is tegenwoordig het geval met de Hindoes, door te veelvuldig voorkomende gevallen van hongersnood en door overbevolking uit hun land verjaagd en verhuizend naar de oostelijke kust van Afrika. Als gewone arbeiders, koelies, oefenen zij in die streek een overwegenden invloed uit, en zij schijnen er het levendmakend element van te zijn, daar het klimaat voor den Europeaan weinig gunstig is. Bovendien begonnen de Engelschen hen naar Transvaal te trekken. Zoo die landverhuizingsstroom nog een zeker getal jaren voortduurt, zal geheel oostelijk Afrika door Hindoes bevolkt zijn; daargelaten de politieke overheersching, zal het een ware kolonie van Hindoes wezen.

Die langzame en geregelde inzijpeling door landverhuizing, wordt vooral bij de Chineezen waargenomen. Sober en werkzaam, verspreiden zij zich in alle streken, die op den weg van ontwikkeling zijn, en waar uitgebreide ondernemingen veel handenarbeid vragen. Zelden hebben zij over die landen een politiek gezag willen oefenen, maar door den handel en hun moreelen invloed hebben zij er ware schatplichtigen van gemaakt.

Zoo zijn Indo-China, Siam, Thibet, Korea bevolkt geworden door Chineezen. Op den huidigen dag schijnen die streken zich meer voor hen te sluiten; maar zij gaan voort met zich uit te storten over de westkust der Vereenigde Staten en vooral over de talrijke eilanden van de Stille Zuidzee, over de Philippijnen, in Australië. Overal waar zij zich nestelen is alle concurrentie onmogelijk, want er zijn geen werklieden, die minder behoeften hebben en gevolgelijk zoo weinig eischend zijn ten opzichte van loon. Ongetwijfeld moet het Gele Gevaar niet overdreven worden voorgesteld, zóó ernstig is het nog niet: in de Vereenigde Staten, in Indo-China, op Java zijn het europeesche volken, die den arbeid der Chineezen tot hun profijt aanwenden, en de politieke zwakte van het Chineesche Rijk is vooralsnog een waarborg van veiligheid; maar wanneer een volk van het gele ras een macht der eerste orde heeft verworven, zou er dan geen gevaar bestaan, dat alle streken, reeds overdekt met Chineezen, voor dat volk ware koloniën worden, verloren voor de Europeanen?

Deze macht nu, welke China niet wist te bewaren, heeft Japan thans verkregen. Na zich inwendig te hebben hervormd, na een solied leger en een solide Marine te hebben georganiseerd, na de ambitie te hebben gehad een beschaafd volk te worden, heeft het schier dadelijk voedsel gegeven aan zijn koloniale ambitie.

Die aanmatigingen dateeren niet van den huidigen oorlog; reeds verscheiden jaren geleden trachtten de Japanners rondom hun eilanden een koloniaal rijk te stichten. Zij begaven zich in grooten getale naar de Hawaï-eilanden, in het centrum der Stille Zuidzee, toen de Amerikanen er zich van meester maakten; hun hart trok naar de Philippijnen, maar de Amerikanen hebben eveneens daarop de hand gelegd. Een weinig laat gekomen, vonden zij al de Archipels der Stille Zuidzee bezet. Toen hebben zij zich gekeerd naar den kant van het vasteland. Bij den eersten slag—want zij deinzen voor niets terug—wilden zij van China zelf een kolonie maken.

De westelijke natiën hebben toen Japan tegengehouden in zijn begeerigheid, en het als prijs van zijn op China behaalde overwinning slechts

Feuilleton.

LOSSE GREPEN

— UIT —

CURAÇAO'S VERLEDEN.

XI.

Klein-Curaçao.

Op een geographische mijl afstand van de Oostpunt van Curaçao ligt in de richting Oost-Zuid-Oost op 12°2′ N. B. en 68°38′ W. L. het eilandje Klein-Curaçao. Het is slechts bewoond door den wachter van den vuurtoren, die in de eenzaamheid zijner ballingschap voor de veiligheid waakt der scheepvaart. Want hoogst gevaarlijk ligt dat stukje grond daar in de route der voorbijvarende schepen en booten. Onpeilbaar diep is het Kanaal, dat het van Curaçao scheidt, doch het eilandje zelf verheft zich maar weinige voeten boven de oppervlakte der zee, zoodat het ternauwernood zichtbaar is.

Daardoor zijn in den loop der tijden tal van schepen deerlijk misleid, op de rotsen gestrand en verpletterd, vóór men er eindelijk toe kon besluiten daar een vuurtoren op te richten.

De hieronder volgende publicatie uit het jaar 1737 is wel een curieus bewijs, hoe het gouvernement onzer Kolonie in die dagen op een goedkoope wijze zich door de moeilijkheden wist heen te slaan. Ook leert ze ons, op welke origineele en primitieve manier de scheepvaart, bij gemis van een vuurtoren, zich moest behelpen. Diezelfde publicatie licht bovendien een tipje op van den sluier, waaronder de vroegste geschiedenis van dit eilandje verborgen ligt.

WIJ, JUAN PEDRO VAN COLLEN, Gouverneur dezer ende onderhoorige eilanden, allen dengenen, die dezen zullen zien of te hooren lezen, *salut*, doen te weten:

Dat niettegenstaande onze itératieve bevelen ter contrarie, velen zoo [wel] blanken, negros als mulatten, haar (zich) niet en ontzien, het gevogelte, dat zich onthoudt [ophoudt] op het eiland Klein-Curaçao, als mede de eieren derzelven in groote menigte van daar af te halen, en de alhier in te brengen, waardoor die beesten van het gemelde eiland ten eene male gediverteerd zullen worden tot groot nadeel van de schepen en vaartuigen, die het voorzegde eiland moeten passeeren ende aldaar bij nacht en ontijden zouden kunnen stranden; daar integendeel door het voorzegde gevogelte hetzelve eiland immediatelijk werd ontdekt.

Derhalve hebben wij tot voorkoming van alle onheilen goedgevonden te interdiceeren, te verbieden, zulks wij bij dezen, aan allen ende eenen iegelijk, van wat staat ofte conditie hij ook zijn mocht, omme van nu voortaan geen gevogelte, min nog de eieren derzelven van het eiland Klein-Curaçao af te halen en de alhier in te brengen, op poene ten reguarde van de blanken telkens te verbeuren eene boete van vijftig pesos van achten, ende ten opzichte van de negros en mulatten, dat die wel strengelijk gegeeseld ende voor den tijd van één jaar op het eiland Bonaire gebannen zullen worden, omme in de zoutpannen aldaar te arbeiden, gelastende verders den heere fiscaal dezer eilanden tegen de contraventeurs op het rigoureuste te procedeeren. alzoo wij zulks tot het algemeen welwezen hebben goed gevonden te behooren.

ALDUS gearresteerd in 't fort AMSTERDAM op CURAÇAO den 29 Maart 1737. (1)

GUAN PEDRO VAN COLLEN

Ter ordonnantie van den zelven

JASPER CORNELIS SEVEREIJN

Secretaris.

Dit plakkaat is om meer dan één reden interessant en voor de geschiedenis onzer kolonie van gewicht. Voor zoover mijn wetenschap reikt, geloof ik niet, dat het ooit gepubliceerd noch den inhoud er van door eenig geschiedschrijver vermeld wordt. Het geeft mij stof voor de volgende kantteekeningen.

Bij de beperkte litteratuur over onze kolonie, die mij ten dienste staat, is het mij niet mogen gelukken, te achterhalen in welk jaar en door wien Klein-Curaçao ontdekt is. Ik geloof, dat er eigenlijk ook niets van bekend is. Zooveel is zeker, dat in de reis beschrijving van J. DE LAET, *Historie ofte Jaerlijck Verhael van de Verrichtinghen der Geoctroyeerde West-Indische Compagnie*, waarin de verovering van Curaçao door de Hollanders in 1634 zeer uitvoerig verhaald wordt, ook Klein-Curaçao reeds vermeld staat.

Misschien ook werd het eilandje reeds door den ontdekker van Curaçao Alonso de Ojeda in 1499 opgemerkt. Mogelijk ook, was het bestaan er van reeds den ouden Caraïben, de vroegste bewoners der Antillen, bekend, die zooals men beweert, met de zee zeer vertrouwd waren, en voor wien op hun tochten naar of van Bonaire, de ligging van Klein-Curaçao niet lang een geheim kan gebleven

(1) Deze publicatie, gemerkt n°. 19, is abuseivelijk ingebonden vooraan in het deel *Publicaties* van A°. 1743.

de Visscherseilanden en het eiland Formosa gelaten, waar overigens tien jaren voldoende zijn geweest voor Japan, om proeven van groote koloniseerende hoedanigheden te geven. Maar de tegenwoordige toestand heeft zijn vroegere hoop weer verlevendigd. Reeds legde het de hand op „Korea", sinds zoo lang gretig begeerd, — en op het eiland Sachalin. Het doet zich niet meer voor als vijand van China, maar als zijn beschermer tegen de vreemdelingen, en in het verschiet ziet het de mogelijkheid van een aanhechting van Indo-China, waar nog Archipels in de handen der Europeanen zijn.

Het geldt bijgevolg niet meer, als bij de Hindoes en Chineezen, een eenvoudigen landverhuizingsstroom, maar wel een werkelijke koloniale verovering. Van nature dezelfde strevingen naar uitzetting hebbende als de andere Aziaten, maar daaraan nog een sterke militaire macht toevoegend, willen de Japanners in de Stille Zuidzee een groot rijk van het gele ras stichten. Maar, wijl ze geen koloniën kunnen verkrijgen dan ten koste der Russische, Amerikaansche of Fransche koloniën, zijn ernstige conflicten te wachten in de toekomst, waartegen de natiën van het Westen slechts door nauwe vereeniging bestand zullen zijn. Nauwelijks geboren, bedreigt de aziatische kolonisatie bereids de europeesche.

EEN WOORD VAN VERWEER.

Alvorens wij ons nederzetten om een woord van verweer te schrijven tegen het hoofdartikel van „*El Imparcial*" van Dinsdag jl., moeten wij een eeresaluut brengen aan de hoffelijkheid van den tegenstander, met wien wij in het krijt treden. Zij doet ons denken aan de ridderlijke tournooien van weleer, waarbij de strijders eerst elkander hoffelijk groetten, maar daarna niet minder krachtig met hunne lansen toestieten, totdat de een uit den zadel gelicht was of de lans des anderen was gebroken.

Ons eerste woord van verweer geldt de veronderstelling, dat de door ons aangevoerde feiten in ons oog de zwaarte hebben, die de geachte Collega er aan toeschrijft. 't Zij ons geoorloofd op te merken, dat wij slechts *citeerden*, wat een *inzender* (let wel: *inzender*, niet de *Redactie*) in een ander blad aangaf als redenen van misnoegen tusschen Venezuela en het Bestuur van Curaçao en wat ons door vertrouwbare, hooggeplaatste personen uit Venezuela werd medegedeeld. Die feiten mag men apprecieeren, gelijk men verkiest, men mag ze houden voor gewichtig of nietsbeduidend, voor beleedigend of onschuldig, zij mogen berusten op waarheid of op vergissing, dat verandert niets aan de groote zaak, dat men ze in Venezuela als gewichtig, als beleedigend, als waar heeft opgenomen.

Doch laat ons de feiten één voor één nagaan, wij zien 'daarin geen „oude koeien uit de sloot halen"; want zaken, waarvan de gevolgen blijven en zich dagelijks pijnlijk doen gevoelen, zijn nog niet oud.

Wij kunnen *El Imparcial* niet toegeven, dat Curaçao als operatiebasis aan Venezuela geen doorn in het oog zou geweest zijn. Het feit valt niet te loochenen. Wij begrijpen volkomen de moeilijkheid waarin ons Bestuur zich bevond; de toestand was critiek en het kost ons niet de minste moeite eene menigte verzachtende omstandigheden te pleiten, maar het feit is er, dat men het ons in Venezuela zeer ten kwade heeft geduid. Men kan het betreuren, maar ontkennen is onmogelijk.

Hetzelfde zouden wij kunnen zeggen van het hijschen van vlaggen op 's Keizers verjaardag. Wij weten niet of aan „*El Imparcial*" bekend is het groote werk in twee deelen, dat te Caracas onlangs op last der regeering verschenen is en tot titel draagt: *Venezuela ante el conflicto con las Potencias aliadias Alemania, Inglaterra é Italia.* Onder de documenten daarin aangehaald, vonden wij ook de geschiedenis van dat vlaggen-hijschen met wat daarvan door de pers in en buiten Venezuela gezegd is. Daaruit spreekt een toon van verontwaarding, die aan niemand ontgaan kan. Men leze bv. wat *La Restauración Liberal* van 3 Febr. 1903 zegt:

„De goede verstandhouding bestaan-„de tusschen Venezuela en Holland „had invloed moeten hebben op het „gemoed der autoriteiten van het ei-„land, om *onze* schepen uit te sluiten „van de eerbetooning, die men wilde „geven aan het Hoofd eener natie, „die gewild heeft en er in geslaagd „is, zich te onderscheiden door de „woeste wreedheid, waarmede zij al „de hevigheid van haren onverklaar-„baren haat heeft losgelaten tegen „de zwakheid van ons volk, dat al-„tijd voor de Duitschers edelmoe-„dige gastvrijheid en broederlijke „achting overhad."

Men moge zich nu in Venezuela vergissen omtrent de *beteekenis* van het feit, zeker is het, dat de daad ons kwalijk is genomen.

Ze moge dan komen voor rekening van wien dan ook, ze moge *bedoeld* zijn als internationale beleefdheid, de zaak is er niet anders om: ze is ons ten kwade geduid. En dat voor die euvelduiding wel eenige redenen bestonden, zal — de omstandigheden in aanmerking genomen — wel geen onpartijdig man ontkennen.

Eenzelfden regel nu toepassend op de andere feiten, die wij zelf niet *apprecieerden*, maar alleen *aanhaalden*, kunnen wij die vrijelijk laten rusten. Ze werden, gelijk wij ze mededeelden, te Caracas vernomen; zóó gingen ze van mond tot mond, zóó bereikten ze 't oor der Venezuelaansche Regeering.

Tegen ééne uitdrukking van „*El Imparcial*" meenen wij echter een bescheiden protest te moeten doen hooren. De Hemel beware ons, ons te mengen in het private leven van wien dan ook. Het gaat ons niet aan bij wien een bewindsman bezoeken aflegt. Maar als die hooge bewindsman die bezoeken aflegt, niet als privaat persoon, maar *in qualitate qua*, in zijne hoedanigheid van bewindsman, vergezeld van zijn adjudant, dan wordt de zaak anders; dan behoort zij tot het publieke terrein; dan heeft het publiek, en zeker de pers, het recht, daarover haar goed- of afkeurend oordeel uit te spreken.

Men moge ons verwijten, wat men wil, dat wij te rond en openlijk voor wat wij als goed en waar aanzien, uitkomen, — dat wij overal op de bres staan, waar te strijden valt, voor wat onze overtuiging is, — men moge ons goede eigenschappen toekennen of kwade aanwrijven, het zij zoo; maar dat wij bij dat alles niet de *courtoisie* zouden beoefenen, die een persorgaan, dat zich zelf respecteert, moet betrachten, — de geachte Redactie van *El Imparcial* neme 't ons niet kwalijk, dát mogen we niet zonder een bescheiden protest laten passeeren.

Wij willen niet meer gelijk hebben dan noodig is en gaan daarom verschillende zwakke plaatsen in het betoog van *El Imparcial* voorbij. *Der langen Rede kurzer Sinn* is deze, en daarin meenen wij ons niet te vergissen: *Objectief* is de handelwijze van 't Curaçaosche Bestuur misschien te verontschuldigen; — *Subjectief* is die handelwijze anders opgenomen.

Hiermede nemen wij afscheid van *El Imparcial;* zijne woorden tot de onze makende: „Het spijt ons wer-„kelijk, dat een verschil van gevoe-„len ons een oogenblik scheidt van „een blad, dat wij zooëven weerlegd „hebben. Wij zullen ons daarom niet „laten weerhouden door te gaan met „de oude banden van wederzijdsche „achting toe te halen, als collega in „de pers."

Hiermede nemen wij ook, naar wij hopen, voor goed afscheid van eene zaak, welke wij slechts noode andermaal behandelen.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Eene legende minder.

Wij hebben ons gewend tot een der leden van de versierings-commissie voor de koloniale Tentoonstelling van 1904. Gelijk wij van eene Hollandsche commissie in eene Hollandsche kolonie verwachtten, en niet anders verwachten konden, is, — zoo schrijft ons genoemd Commissie-lid, — op de Tentoonstelling geene andere vlag gebruikt dan de Nederlandsche vlag.

De Venezolaansche vlag is echter volstrekt nier geweerd. Daar bestond ook geen reden voor.

„De Heer MIGUEL BETHENCOURT," — zoo schrijft ons verder genoemd Commissielid, — „en de firma MEYER „en ARAUJO hebben voor de versie-„ring van *hunne inzendingen* gebruik „gemaakt van prachtige Venezolaan-„sche vlaggen."

Een ieder trekke nu uit deze verklaring de conclusiën, die hem goeddunkt; — redenen, om Curaçao die handelwijze euvel te duiden, bestaan niet.

Kerkelijke Berichten.

Wij lezen in de *Graafsche Courant:*

„Op het feest van O. L. V. Hemelvaart j. l. herdacht de Z. Eerw. Pater V. EBBEN, die, na 22-jarige apostolische werkzaamheid in de W.-Indische Koloniën, thans in 't klooster der Paters Dominicanen in Langenboom tot herstel zijner krachten verblijf houdt, den dag, waarop hij vóór 25 jaren de H. Priesterwijding ontving.

---

zijn. Uit de aangehaalde publicatie blijkt nu, dat men wellicht *bij overlevering* wist, hoe zich die ontdekking had toegedragen. Het heirleger van zeevogels, dat op die plaats in zee rondvloog, schijnt derhalve de naaste aanleiding en de directe aanwijzing geweest te zijn, dat dáár een eiland was.

Dezelfde vogels, die reeds zoo 'n belangrijk aandeel gehad hadden in de ontdekking van Klein-Curaçao, werden door onze vroede vaderen zóó goed voor hun taak berekend beschouwd, dat hun door het hoogste bestuur onzer Kolonie tevens de functie werden opgedragen, als seinwachters voor de veiligheid der schepelingen te zorgen. Dat dit bij herhaling geschiedde, — het plakkaat van 1737 spreekt van „iteratieve bevelen" — getuigt wel als een bewijs van hooge tevredenheid, en dat zij hun vak verstonden. Zoo voorbeeldig en trouw zij echter des daags hun plicht vervulden, voor nachtdienst waren de beestjes niet te vinden. Maar in die dagen wist men overal een mouw aan te passen. Toen het reeds meermalen door stranding van schepen gebleken was, dat deze seinpost toch weinig doeltreffend was, wist de schrandere gouverneur heel handig van den nood een deugd te maken, en zelfs nog meer profijt van deze vogels te trekken. Strenge straffen werden bepaald op het vangen dezer vogels en het rooven der eieren. Want daar het eiland onbewoond en onbegroeid was, waren deze vogels daar van het grootste nut en volstrekt noodzakelijk, omdat in geval van stranding van een vaartuig, zoowel de vogels als de eieren den schipbreukelingen tot voedsel konden strekken.

Er bestaat gegronde twijfel of men in den loop der XVIIIe eeuw wel voldoende de hand gehouden heeft aan deze strafbepaling. Zooveel is zeker, dat deze vogels, wier aantal in 1737 blijkbaar reeds sterk verminderde, thans op Klein-Curaçao totaal uitgeroeid en verdwenen zijn. Een enkele mag er nog eens heen dwalen, maar de ontzaggelijke vluchten van duizenden zijn niet meer te zien.

In onze kolonie zijn de eieren dezer vogels wel bekend. Het volk noemt ze *boebi*-eieren. In werkelijkheid zijn het eieren van zeemeeuwen, die ook nu nog bij tienduizendtallen gevonden worden op de onbewoonde eilanden Aves, Roques, Orchilla, Testigos, allen in oostelijke richting van Bonaire tot aan 't eiland Margarita zich uitstrekkend. Ook op het eiland Monki (Los Monges) ten westen van Aruba worden ze aangetroffen.

In dichte scharen, die in letterlijken zin de zon verduisteren, vliegen zij daar rond. Vooral van Februari tot einde Mei leggen zij in kuiltjes aan het strand haar eieren. Bij honderdtallen liggen deze daar voor het grijpen. Komt een vaartuig in dien tijd daar aan wal, dan wordt eenvoudig den geheelen voorraad van het strand in zee geveegd. Na 2 of 3 dagen vindt men op dezelfde plaats weer zulk een enorme hoeveelheid versche eieren, dat een vaartuig dikwijls met een lading van 10 á 15.000 stuks naar La Guayra kan vertrekken, waar zij in Februari tegen 2 gld. de 100 stuks, later tegen f 0,50 verkocht worden.

Het laat zich begrijpen, dat bij deze primitieve inrichting van het seinwezen op Klein-Curaçao, reeds spoedig stemmen opgingen, om daar een vuurtoren op te richten.

Reeds in 1730 was een voorstel in dien geest gedaan. Ook de gevaarlijke Zuid-Oostpunt van Bonaire kwam daarbij voor een toren in aanmerking. Het voorstel werd aan het oordeel van een commissie van drie koopvaardijkapiteins onderworpen. Wat het meest onbegrijpelijk was, hun advies keurde het voorstel be slist af: „zoo'n vuurtoren zou voornamelijk dienen als een baken voor den vijand."

Het toeval wilde, dat kort daarop een van deze scheepskapiteins op dezelfde plaats zijn schip verloor en bovendien zelf het leven er bij inschoot. In 1749 richtte de fiscaal JAN VAN SCHAGEN een vertoog tot den stadhouder met een nieuw voorstel van vuurtoren, waarin hij niet vergat, het geval van den eigenwijzen kapitein aan te halen ...... er zeer ernstig bijvoegend: „dat de goddelijke Voorzienigheid deze straf hem had beschoren, ten einde anderen voorzichtiger te doen zijn, in het afkeuren van nuttige voorstellen."

Edoch de vuurtoren kwam nog niet. Vele jaren kwam opnieuw die vuurtoren ter sprake. Zelfs een begrooting der onkosten werd ingediend. Maar de vuurtoren liet wederom op zich wachten.

Eindelijk in het jaar 1823 nam de kapitein-luitenant DINGEMANS, commandant van de oorlogsbrik *de Kemphaan* het initiatief.

Onder zijn leiding werden toen losse koraalsteenen tot een heuvel van 25 voet op elkander gestapeld. Op een afstand van 1½ tot 2 mijl was deze baak in zee zichtbaar. DINGEMANS overleed kort daarna ten gevolge van de vermoeienis bij dien bouw.

Toen in 1837 deze geïmproviseerde toren merkbare teekenen van verval vertoonde, kwam men met een voorstel om daar ter plaatse een tot een 50 voet hoog opgemetselde pijler of naald op te richten. Bij gebrek aan de noodige fondsen, kon men eerst lang daarna tot de uitvoering overgaan.

Deze toren, van een lantaarn voorzien, werd bij den grooten orkaan van 1877 verwoest. De nu nog bestaande is spoedig daarna in het midden des eilands opgericht.

Nog een andere vermaardheid heeft Klein-Curaçao sinds 1805 gekregen, toen het de grafstede werd van den Engelschen admiraal LORD MURRAY, den wijd beruchten brandstichter van de Oostelijke en Westelijke divisie van Curaçao tijdens den inval der Engelschen in dat jaar. Na zijn nederlaag op den Cabrietenberg bij Caracasbaai, hem toegebracht door den dapperen LOUIS BRION, overleed hij plotseling den 13den Juli en vond hier zijn rustplaats. Later dienden de grafsteenen tot opbouw van den toren van DINGEMANS.

Meer waarde kreeg later het eiland door de ontdekking en afgraving van phosphaat door Mr. Godden.

R. E.

Ten 10 ure werd in de schoon versierde Kloosterkerk door den jubilaris, geassisteerd door zijne Ordebroeders, aan God het plechtig dankoffer opgedragen; terwijl het zangkoor de 3-stemmige mis van Haller voor mannen- en jongesstemmen op verdienstvolle wijze uitvoerde en daarna een feestlied ten beste gaf. Na den middag werd het plechtig Lof en de Processie door den kloostertuin wederom door den Z.Eerw. Pater EBBEN gehouden. Onder het Lof hield een der Paters de feestrede, waarin door den redenaar hulde werd gebracht aan den jubilaris namens de bewoners van Langenboom, onder wie velen Pater EBBEN nog als knaap gekend en met hem omgegaan hebben. De plechtige Processie werd feestelijk opgeluisterd door de kunstvaardige Harmonie van het naburige Zeeland. Door een zeer talrijke opkomst 's morgens bij de H. Mis, als vooral 's namiddags bij de Processie, en—naar men met recht veronderstellen mag—ook door vurige gebeden, gaven de geloovigen van Langenboom en omliggende gemeenten en buurtschappen blijken van hunne oprechte belangstelling in den jubilaris. Na afloop der kerkelijke plechtigheden bracht voor den hoofdingang van het klooster dezelfde Harmonie onder de tactvolle leiding van haren ijverigen directeur, den heer Jos. v. d. Ven, nog eenige nummers ten gehoore als hulde aan den jubilaris, terwijl de heer Van Helvoirt, Hoofd der School van Zeeland, optrad als tolk zijner gemeentenaren, om in Pater EBBEN den priester te huldigen, die uit hun midden voortgekomen en onder hen opgegroeid, in de kracht van zijn jeugdig leven met fieren moed het offer bracht van zijn priesterlijken zielenijver. Zoo is, door de hartelijke genegenheid onzer bevolking jegens Pater EBBEN, deze gedenkdag een ware feestdag geworden. Alles werkte hiertoe mede: zoowel een allerprachtigst weder en het vroolijk gewapper der vlaggen, als ook de eendrachtig opgeruimde stemming, welke na afloop van het officieel program in hare uitingen van blijdschap nog gestemd werd door de Zeelandsche Harmonie. Het was een echte feestdag niet alleen voor Pater EBBEN, zijne Ordebroeders en zijne overgelukkige familie, zoo allerdankbaarst voor al die hartelijkheid betoond aan hun beminden Pater; —maar ook een welgeslaagde, opgewekte feestdag voor de bewoners van Langenboom, zooals naar het zeggen der ouden van dagen er bij hun heugenis hier zelden een gevierd is."

Eene mislukte proef.

Verleden Zaterdag zijn 80 werklieden van Curaçao, Bonaire en Aruba teruggekeerd uit Suriname, allen min of meer ziek, sommigen vrij ernstig. Hun contract is pas om in 't begin van 't volgend jaar; maar al de Curaçaosche werklieden, die nog in Suriname zijn, keeren in October naar onze Kolonie terug; men durft ze niet langer daar houden, ze kunnen niet tegen het klimaat van Suriname, dat met recht den naam draagt van moordend. Er zijn 5 Curaçaonaars gestorven: hunne namen zijn: ANTONIO CANIS, LEOPOLDO MARTIN, VICTOR MAMBER, ANTONIO MARIN en JACOB WINKLAAR.

Denzelfden morgen hunner aankomst alhier werden er zes naar 't St. Elizabeths-gesticht, 14 naar 's lands hospitaal en één, wien de ziekte in 't hoofd was geslagen, naar Montecristo vervoerd. Dien eigen avond stierf er reeds een in 't St. Elizabeths-Gesticht. Zijn naam is JUAN BERNABELLA, van Bonaire.

Naar wij vernemen, zal men met Curaçaosche werklui in Suriname geen verdere proeven meer nemen. De genomen proef mag men gerust *mislukt* noemen. 't Ergste is het voor de arme kerels, die misschien voor hun leven geknakt zijn.

Teekenonderwijs.

Het Colegio Santo Tomás heeft ten behoeve van het teekenonderwijs van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken eene collectie gipsmodellen ontvangen, naar stukken in 't Rijks-Museum te Amsterdam, vervaardigd. Er is door het vorig Ministerie eene Commissie benoemd, om die gipsmodellen te verstrekken met het doel om daardoor het teekenonderwijs in Nederland en zijne Koloniën te bevorderen.

De Co-Educatie in Noord-Amerika.

Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. Nu men ook op Curaçao er over spreekt jongens en meisjes in één school te vereenigen, kan het zijn nut hebben, eens de ondervinding van anderen te raadplegen. Ziehier wat wij dienaangaande lazen in *Het Centrum:*

Het stelsel van co-educatie, gemeenschappelijke opleiding van jongens en meisjes, dat tegenwoordig in Europa, en zelfs in Nederland, zijn voorvechters vindt, begint in Noord-Amerika, naar het schijnt, op leelijke wijze in diskrediet te geraken, bepaaldelijk in de Colleges (inrichtingen van onderwijs, die met onze hoogere Burgerscholen, Gymnasia, ten deele zelfs met onze Universiteiten overeenkomen). In de meeste dier Colleges in de Westelijke Staten werd sedert eenige jaren het co-educatie-stelsel in toepassing gebracht. De ervaringen echter, met dat stelsel opgedaan, hebben een storm daartegen doen opgaan, die —schrijft een Noord Amerikaansche berichtgever van de „Kölnische Zeitung" niet maar van één zijde, doch van alle kanten opsteekt.

„Van de zijde der leeraren, omdat deze meenen dat het voortdurend samenzijn van beide geslachten voor de jeugdige gemoederen niet nuttig is en omdat het te veel afleiding geeft bij de studiën door bals, partijtjes, rijtoeren en soortgelijke pretjes, om niet te spreken van het slechte voorbeeld van veel op te jeugdigen leeftijd gesloten, onverstandige huwelijken. De ouders komen tegen het stelsel in opstand, omdat zij tot hun smart gewaar worden, dat de meisjes ruwe jongesmanieren aannemen, terwijl de jongens ten opzichte van het vrouwelijk geslacht alle achting verliezen of onder den invloed daarvan verweekelijkt worden.

De Jonge „Coëds" (zooals de vrouwelijke scholieren genoemd worden) zijn harerzijds van meening dat de ruwe omgang met mannelijke collegaas toch eigenlijk niet „voornaam" mag heeten, en dat zij — als meisjes onder elkander — toch veel vrijer zouden zijn in haar bewegingen. Maar vooral van de zijde der jongelingen gaat een sterke drang uit, om „de atmosfeer" van de hoogere „scholen, welke — zeggen zij — voor hen door de „Coëds" bedorven wordt, gereinigd te bekomen." — Zeker niet zeer galant! — „Doch", gaat de berichtgever voort, „er bestaan hiervoor verschillende redenen, onder welke ééne, waarmede zij niet zoo openlijk voor den dag durven komen.

Vele van de jonge dames namelijk zijn hun bij de studiën de baas; en de jongeheeren vinden dit een oneerlijke concurrentie, daar zij zelven hun tijd zoozéér door balspel, roeisport en andere meer gewichtige dingen, welke eer, roem en lichaamskracht verschaffen, zien ingenomen, dat er voor boekenstudie niet veel overblijft."

Den laatsten tijd moeten lompe en onhebbelijke bejegingen van de „coëds" door mannelijke studenten, dan ook aan de orde van den dag zijn.

Scheepvaart.

Van 1 — 15 Sept. zijn onze haven binnengeloopen :

Stoombooten	20	
Goeletten	9	
Bijlanders	10	
Totaal	39	schepen.

Zoo'n uiterst gering cijfer hebben we nog nooit gehad!

Eerw. P. Wahlen.

Het zal velen, vooral onder de collega's der pers, genoegen doen te vernemen, dat de Eerw. Pater R. WAHLEN den 5n. October a. s. in Holland scheep gaat, om in het begin van November in ons midden terug te zijn. ZEerw. zal vergezeld zijn van twee jeugdige priesters, bestemd voor de Missie van Curaçao.

Cultura.

In dank ontvingen wij van den Heer RIJKENS N°. 203 en N°. 204 van *Cultura*, uitgave van de Vereeniging van Oud-leerlingen der Rijkslandbouwschool. De Heer R. H. RIJKENS levert daarin een uitgebreide, hoogstbelangrijke studie, getiteld: *De Landbouw van Curaçao en zijne toekomst*. Er blijkt uit die studie, dat de Heer RIJKENS in de 11 maanden, dat hij hier was, zijne oogen terdege den kost gegeven heeft. Zeer fraaie foto's op zwaar papier versieren N°. 204 en verhoogen de waarde.

Gaarne houden we ons aanbevolen voor het ontvangen der volgende artikelen.

Het zal ons een genoegen zijn nu en dan een gedeelte van de studie van den Heer RIJKENS in ons blad op te nemen. Ze bevat vele nuttige wenken, die voor de toekomst van Curaçao's landbouw van grooten invloed kunnen zijn.

Een bezoek.

De Gouverneur bezocht verleden Woensdagvoormiddag, vergezeld van zijne echtgenoote en oudsten zoon, alsmede van zijn adjudant, de zieke Surinamers in 's lands hospitaal en het St. Elisabeths-Gasthuis.

ZEd. liet eene gift achter voor de lijdenden.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, is:

1°. De Gouvernements-beschikking, dd. 11 Augustus 1905, N°. 609, waarbij de heer E. S. C. DE VEER ABRAHAMSZ tijdelijk werkzaam gesteld werd bij het Departement van Openbare Werken, ingetrokken.

2°. De Heer J. F. QUAST, klerk, werkzaam gesteld bij het Departement van Openbare Werken.

3°. De Heer J. G. STATIUS MULLER, Aspirant-klerk, overgeplaatst naar het Postkantoor, en de Heer C. P. DE HASETH, geëmploijeerde, naar de Gouvernements-Secretarie.

4°. den Heer J. E. QUAST, klerk, werkzaam bij het Departement van Openbare Werken, gedurende den verloftijd van den Heer W. FERGUSON, 2de Commies bij het Departement van Openbare Werken, de functiën van IJker opgedragen.

5°. den Heer J. J. BEAUJON, Administrateur der Armenkas op Aruba, op zijn verzoek, eervol ontslag als zoodanig verleend.

6°. de Heer E. YRAUSQUIN, Griffier enz. op dat eiland benoemd tot Administrateur der Armenkas op dat eiland.

7°. den hulpambtenaar van recherche C. P. NEUMAÑ, op zijn verzoek, eervol ontslag als zoodanig verleend.

8. benoemd tot hulpambtenaar de persoon van T. A. PIETERSZ en tot tijdelijk hulpambtenaar bij den recherchedienst alhier de persoon van D. BIENVENU.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Amanda Arker, Alfonso Bardi, A. Bethencourt é hijos, Catalina y Selvarie Bikop, Barhara de Briceño Aron Capriles, [2], Nicanar Chirino, 2, H. A. de Casseres, Antonio M. del Castillo, B. J. Delvalle, Josefina Efre, Paulina Tebres, Antonio Gomez L. Ana Haard, Inesia Jakot, Maria Juana, Kunert, Robert Kunert, Maraya Laoena, Juliet Martijn, Marcelo Morales, Mario Morales para entragar Rimon Morales, Federico Obediente, Mersalina Pataca, Federico vo Pal.

Een brief met onvolledig adres geadresseerd aan Vederik, Otrabanda, Anchi di gunbrein.

Aangeteekende stukken: Salomon Senior Jr.

Dogali.

Verleden Donderdag morgen kwam genoemd Italiaansch oorlogsschip onze haven binnen. De begroeting onzer haven werd door geschut onzer forten beantwoord.

De *Dogali* heeft reeds meer onze haven bezocht o. a. bij de Kroningsfeesten. De *Dogali* is een 4e klas kruiser met twee schroeven. Zijne lengte is 76 meter, breedte 11 M. en diepgang 4.9 M. Hij heeft eene waterverplaatsing van 2088 ton met 7196 paardekrachten. Hij is bewapend met 18 stukken geschut, twee metrailleusen en twee torpedowerpers. Hij loopt 19 mijlen en heeft eene bemanning van 246 koppen. Het schip is van stapel geloopen in 1887.

Prins Umberto.

Gisteren vierde de kleine Italiaansche Kroonprins UMBERTO, NICOLAS, THOMAS, GIOVANNI, MARIA, prins van Piemont, zijn eersten verjaargda. Van de consulaten en landsgebouwen wapperde de Nederlandsche vlag. Des middags werd door het Waterfort

een salvo van 21 schoten gelost. Dit geschiedde, omdat zich juist een Italiaansch oorlogsschip in onze haven bevindt.

Koloniale Raad.

Donderdag-avond had de aangekondigde vergadering van den Kolonialen Raad plaats. Aanwezig waren 9 leden en nagenoeg geen publiek. Nu, de behandelde zaak was ook weinig in staat belangstelling te wekken. 't Was alleen „de ontwerp-verordening, houdende voorschriften op het slachten van vee „en het verkoopen van vleesch op 't „eiland Sint Eustatius."

Nadat de notulen der vorige vergadering waren gelezen en goedgekeurd, werd het geheele ontwerp zonder discussie aangenomen. Verschillende wijzigingen waren in de artikelen aangebracht, waarvan zeker de voornaamste was die van art. 13, dat oorspronkelijk luidde:

De beambten der politie zijn bevoegd, vergezeld van den Gouvernements-Geneeskundige, te allen tijde de plaatsen, waar vee geslacht wordt, binnen te treden.

Er is nu bijgevoegd:

Zij mogen echter niet binnentreden tegen den wil van den bewoner, dan in het bijzijn van den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie, van den Kantonrechter, of plaatsvervanger-Kantonrechter, die een nauwkeurig proces-verbaal moet opmaken van hetgeen bij en tengevolge van het binnentreden voorvalt.

„De Vrijmoedige."

In zijn laatste nummer ontslaat ons *De Vrijmoedige* van de moeite, het bewijs of de bewijzen te leveren, dat wij hem toch niet zouden kunnen overtuigen. Reeds na de eerste schermutseling sluit *De Vrijmoedige* het debat, trekt zich uit het strijdperk terug en zal geen notitie nemen van 'tgeen de *Amigoe* zegt. Is dat niet met andere woorden hetzelfde gezegd als; „ik wil niet overtuigd worden?" Overigens moet *De Vrijmoedige* dat zelf maar weten, of hij van de *Amigoe* notitie wil nemen ja of neen. Van lof wordt men niet beter,— van blaam niet slechter.

Aan „Een Nieuwsgierige".

In het laatste nummer van *De Curaçaosche Courant* komt nog een ingezonden stuk voor van „Een Nieuwsgierige". Onze lezers zullen begrijpen, dat wij op dergelijke opgeschroefde wartaal het antwoord schuldig blijven.

Postzegels.

Er zijn weder frankeerzegels van 2½ ct., die in 1904 buiten gebruik waren gesteld, voorloopig in gebruik genomen.

Dientengevolge zullen de 108,084 stuks van die zegels, die op 15 Nov. a. s. zouden verkocht worden, niet in den verkoop worden begrepen.

Regen

Het Gouvernement van Curaçao heeft door bemiddeling van het Nederlandsche gezantschap in Washington bericht ontvangen van het Departement van Landbouw te Washington, dat de hoop op goede uitkomsten van het regenschieten ijdel is en dat men op Curaçao niet beter kan doen dan de methoden van verzamelen van water en besproeiing te ontwikkelen.

Of hiermede de vraag opgelost is?

Katoen.

Men heeft te Hengelo (Nederland) de katoen van St. Eustatius onderzocht. De Gouverneur maakt bekend, dat de uitslag van het onderzoek der 5 gezonden soorten zeer gunstig is. Alle soorten zijn goed en kunnen concurreeren met Egyptische en Amerikaansche soorten; maar van de merken J. en 6 heet het: „Gerust mag worden gezegd, dat mooiere katoen dan die merken in de geheele wereld niet te vinden is."

Nieuwe Consul.

Wij lezen in *El Imparcial*, dat de Heer Marcos A. Torres, E. telegraphisch bericht heeft gekregen van zijne benoeming tot Consul van Colombia op Curaçao.

Ingezonden Mededeeling.

EMULSION DE SCOTT.

Honra á quien la prepara. — Declara el Dr. F. Aguerreve Pacannis, Profesor de Obstetrica de la Universidad Central de Venezuela, muy ventajosamente conocido en toda Venezuela:

"Cumplo el deber de decir que la Emulsión de Scott me ha correspondido siempre á las necesidades terapéuticas para las cuales la he empleado. Me es satisfactorio, además, decir también que es una preparación oficiosa que honra á quién la prepara,"

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1905.	Caracas	Zulia.	Philad.	Marcb.	Carcas.	Zulia
Vertrekt van New-York	Juli 22	Juli 29	Aug. 5	Aug. 12	Aug. 19	Aug. 26
Komt aan te San Juan	27		10		24	
Vertrekt van „	28		11		25	
Doet Curaçao aan	30		13		27	
Komt aan te La Guaira	31	Aug. 5	14	19	29	Sept. 2
Vertrekt van „	Aug. 2	6	16	20	30	3
Komt aan te Pto. Cabello	3		17		31	
Vertrekt van „	4		18		Sept. 1	
Komt aan te Curaçao	5	7	19	21	2	4
Vertrekt van „	6	14	20	28	3	11
Doet La Guaira aan	7		21		4	
„ San Juan „	9		23		6	
Komt aan te New-York	14	21	28	Sept 18	11	18

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia.	Merida	Marcb.	Merida	Zulia
Vertrekt van Curaçao	Juli 31	Aug. 7	Aug. 14	Aug. 21	Aug. 28	Sept. 4
Komt aan te Maracaibo	Aug. 1	8	15	22	29	5
Vertrekt van „	4	12	18	26	Sept. 1	9
Komt aan te Curaçao	5	13	19	26	2	10

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.